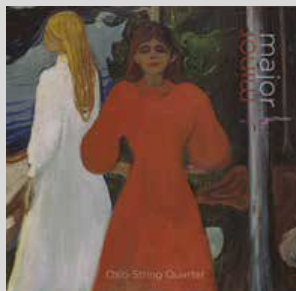

Kammermusikkfestivalen

TIPS FØR DU GÅR PÅ KAMMERKONSERT

Årets Kammermusikkfestival åpner tirsdag. Her er anmeldelser av cd-er med musikere som spiller i Stavanger.

OSLO STRYKEKVARTETT

Beethoven: Kvartett i f-moll op. 95; Schubert: Kvartett i G-dur op. 161. Utgitt på 2L.

Vi kan glede oss til å høre Oslo strykekvartett på Kammermusikkfestivalen. Fredag 11. august spiller de Webern og Mendelssohn i SKUR 2, samme kveld på Utstein kloster fremfører de Beethovens kvartett op. 95 nr. 3 («Rasumovskij»). Kvartetten er i ferd med å etablere seg helt på topp i kvartettverden og blir invitert til de mest prestisjefylte saler. Særlig har man lagt merke til deres Beethoven-tolkninger. Denne cd-en med Beethoven og Schubert er den siste kvartetten har spilt inn.

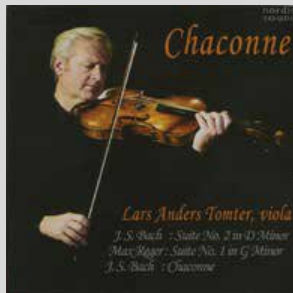
Beethovens op. 95, komponistens korteste kvartett, blir her spilt med en intensitet og en tetthet i uttrykk og klanfarge som er bemerkelsesverdig. Op. 95 blir ofte regnet til Beethovens midtperiode og det kan kronologisk forsvares, men karaktermessig står den midt mellom kvartettene fra midtperioden og de sene kvartetter.

Den er som et Janus-hode, ser både tilbake (til op. 59 og 74) og fremover til de fem sene kvartetter som Beethoven, etter op. 95, ventet i 12 år med å gå i gang med. Beethoven kalte op. 95 for «Quartetto serio» (alvor kvartett) og alvor preger så visst alle satser. Slik Oslo strykekvartett spiller den er det mange nyanser i dette alvor, selv om uttrykket er kompakt: dypsindighet, pessimisme, sørmodighet, dysterhet og vel også fortvilelse. Mendelssohn skal ha satt særlig pris på sisesatsen. Kanskje skyldes det den tross alt forsonlige gesten som Beethoven lar klinge helt mot slutten.

Om Beethovens op. 95 er kort, så er Schuberts G-dur kvartett desto lenger, den lengste av komponistens kvartetter. Oslo strykekvartett får godt frem «den himmelske lengde» (Schumann) i verket, som går ut over ren varighet. Kontrastene er store, men det er skiftningene mellom dur og moll innen rikdommen av melodiene som betar, og som frembringer ønsket i lytteren om at det aldri tar slutt.

ARNFINN BØ-RYGG

LARS ANDERS TOMTER

Bach: Suite nr. 2 i d-moll; Max Reger: Suite nr. 1 i g-moll; Bach: Chaconne fra partita i d-moll. Utgitt på Nordic sound.

Lars Anders Tomter er en gigant på sitt instrument. Også i år får vi høre hans stødige spill i et flere verker.

Torsdag 10. august spiller han i en sammensatt kvartett Anton Arenskys strykekvartett nr. 2 i Sola Ruinkirke. Fredag i Skur 2 fremfører han Arne Norheims Brudd og samme kveld på Utstein spiller han Sjostakovitsj' bratsjonate op. 147 sammen med Christian Ihle Hadland. Tomter er også med på avslutningskonserten i Domkirken søndag 13. august, i Sergey Taneyevs klaverkvintett op. 30. I likhet med Hadland og cellisten Torleif Thedéen er han en svært anvendelig musiker som lett går inn i forskjellige konstellasjoner og har et enormt bredt repertoar. Men uten snev av rutine.

Tomter har valgt Bach og Reger på denne hans nye cd. Bachs suite nr. 2 i d-moll er opprinnelig for cello. På Tomters herlige instrument klinger den faktisk mer klangfull enn på cello, alt mens de hurtige dansesatsene er virtuose og preget av letthet.

Å høre første sats i Regers suite for bratsj op. 131d, er som å høre Bach selv (spor 7), i en i utsøkt moderne kledning. Chaconne fra partita i d-moll for fiolin, er dette verket høydepunkt (spor 11), transkribert også til klaver. Tomter spiller den med en monumentalitet og intensitet som gjør at vi gjerne vil sette den på igjen og igjen.

ARNFINN BØ-RYGG

DORIC STRING QUARTET

Haydns seks kvartetter op. 76. 2 cd-er. Utgitt på Chandos.

For noen år tilbake ble Doric-kvartetten utnevnt blant de aller beste yngre kvartetter i Storbritannia. Nå kan de måle seg med hvem som helst, iallfall i det wienerklassiske repertoaret (Haydn, Mozart, Beethoven). De to cd-ene her er fylt med Haydns seks siste kvartetter.

De er skrevet i en stil der det er vanskelig å skille elementer fra folkemusikk og Haydns egen komposisjon. Det beste å si om dette, er at Haydns populære stil både gjør bruk av elementer fra folkemusikk og at han selv finner opp musikalsk materiale som ligner populær- eller folkelig musikk.

Haydn, som var 24 år eldre enn Mozart, overlevde ham med 10 år. Etter Mozarts død skrev Haydn fjorten kvartetter, fjorten klavertrioer, seks messer, Skapelsen, tolv symfonier etc., etc. En enorm produktivitet, altså. I sin samtid var Haydn mye mer populær enn både Mozart og Beethoven.

Det skyldtes at Haydns musikk ble oppfattet som en type underholdning, mens kjennerne kunne sette pris på hans vidd (og også musikalske vitser). Det som slår oss i dag med de siste seks kvartettene, er Haydns oppfinnsomhet. Tre av kvartettene har tilnavn, nr. 2 kalles Kvintene, nr. 3 Keiserkvartett, nr. 4 Soloppgangen. Adagioen i Kaiserkvartetten vil alle kjenne igjen som melodien til Tysklands nasjonallhymne. Men den var først Østerrikes nasjonalsang, en folkesang med tittelen "Gott erhalte Franz den Kaiser" som Haydn i kvartetten har laget en rekke oppfinnsomme variasjoner til (spor 10, cd 1).

Doric-kvartetten spiller Haydn sprudlende, men også bestemt og resolutt der det skal være slik. I de hurtige satsene er tempoet forrykende, men presisjonen desto mer herlig.

ARNFINN BØ-RYGG

ENNEGÅRD-KVARTETTEN

Mozart: Kvartett K. 575, 589 og 590 (de såkalte Prøyssiske kvartetter). Utgitt på LAWO

Engegård-kvartetten har arbeidet lenge med Mozart. Etter nå å ha spilt sammen i 10 år, får vi resultatet her. Kvartetten ble dannet i Lofoten i 2006 og er ettertraktet både her i landet og i Norden. Om det sprudler av Doric-kvartettens Haydn-spill, så er det ikke mindre sprudlende i Mozart. Sprudlende av overflod. I tillegg får vi de lange, herlige melodiske linjene hos Mozart.

Kvartettene kalles de prøyssiske fordi Mozart opprinnelig skrev dem for Friedrich Wilhelm II av Preussen. Kongen var en habil cellist, og i noen av satsene her kan vi høre at Mozart gjorde seg ekstra fore med cello-stemmen. Det gjelder f.eks. første sats av K. 589 (spor 5). Men ellers er det det dialektiske prinsipp som dominerer.

Altså noe ekte kammermusikk, der de medvirkende spiller med og for hverandre og vi – publikum – kan følge med på det som Goethe formulerte slik: «Du hører på fire sensible personer som samtaler, du har fordel av deres samtale og du blir kjent med instrumentenes individuelle karakter».

Ja, nettopp slik er det med kammermusikk.

ARNFINN BØ-RYGG